A NEKT-Követő 2026-os eredményei:

a nemzeti klímacélok szépek, kár, hogy a valóság nem olvassa őket

A Nemzeti Energia és Klímaterv (NEKT) *alakulását nem könnyű követni. NEKT-Követőt először a LIFE Unify projekt (2019-2022) fejlesztette ki, a LIFE TogetherFor1.5 projekt (2022-2025) kibővítette, és most a LIFE Plan4Climate projekt (2025-2028) továbbfejlesztette. Ez egy online eszköz, amely vizuálisan ábrázolja a Nemzeti Energia és Klímatervek ambícióit és végrehajtását, üvegházhatásúgáz-kibocsátási, energetikai és társadalmi mutatók alapján.*

NEKT-Követő és annak 2026-os frissítése

A NEKT-Követő kettős funkcióval rendelkezik: egyrészt felméri a legfrissebb NEKT-ek **ambícióit** – összevetve azokat régebbi, 2019-es NEKT-ekkel, és az EU 2030-as éghajlati céljaival és energia-referenciaértékeivel. Másrészt figyelemmel kíséri, hogy a nemzeti kormányok a tervek szerint **végrehajtják-e** a NEKT-et; összehasonlítva azokat a történelmi adatokkal (EEA és Eurostat). Az eszköz jelenleg 17 uniós tagállamot fed le, ezek: Belgium, Bulgária, Ciprus, Csehország, Dánia, Észtország, Franciaország, Görögország, Horvátország, Írország, Lengyelország, Magyarország, Németország, Olaszország, Portugália, Spanyolország és Szlovénia.

A 2026-os frissítés, amelyet a LIFE Plan4Climate projekt keretében dolgoztak ki, 2024-ig terjedő historikus adatokat mutat be, lehetővé téve a tagállamok NEKT-jei végrehajtásának pontosabb értékelését. Bár még korai lenne értékelni a frissített NEKT-ek szakpolitikáinak és intézkedéseinek hatását, az idei felmérés különösen jelentős, mivel a 2024-es történelmi adatok lehetővé teszik a közvetlen összehasonlítást a frissített NEKT-ek forgatókönyveivel és tervezett fejlődési pályáival (ahelyett, hogy az elavult 2019-es tervekkel kellene dolgozni). Más szóval, a NEKT-Követő most nagyobb pontossággal mutatja, hogy a **tagállamok vajon elérik-e a legújabb, önmaguk által elvárt ambíciós szinteket.** Emiatt, míg a tájékoztató korábbi kiadásai elsősorban a tervek ambícióira összpontosítottak, **a mostani frissítés a végrehajtásra helyezi a hangsúlyt.** Ez a tájékoztató a NEKT-Követő idei frissítésének főbb megállapításait mutatja be, a 2024-es történelmi adatok alapján. Minden szakasz ajánlásokat is tartalmaz a 2030 utáni európai jogalkotási folyamatra vonatkozóan. A főbb megállapítások a következők:

Üvegházgáz kibocsátás

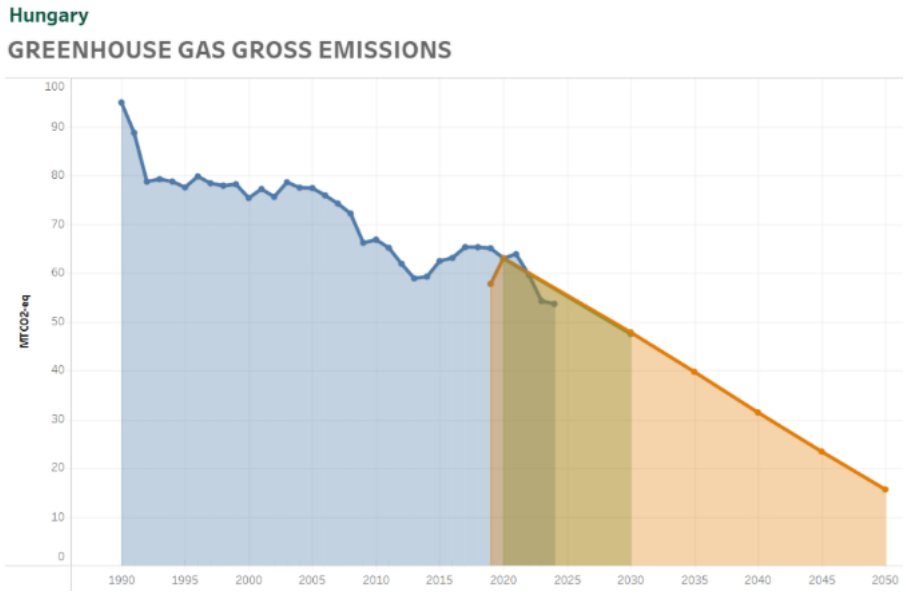
1. **2024-ben a bruttó kibocsátások nem mindig csökkentek a várt nemzeti forgatókönyvekkel összhangban,** miközben a LULUCF-adatok továbbra is megbízhatatlanok – ez megerősíti, hogy a 2030 utáni keretrendszernek külön célértékként kell kezelnie a bruttó üvegházgáz-kibocsátásokat és az elnyelést.

A bruttó ÜHG-kibocsátás a NEKT-Követő által lefedett legtöbb uniós tagállamban 2024-ben csökkent az előző évhez képest, Belgium, Ciprus, Görögország és Szlovénia kivételével. Ez azonban nem feltétlenül jelenti azt, hogy a bruttó ÜHG-kibocsátás az egyes uniós tagállamok által a saját NEKT-jeikben megadott nemzeti forgatókönyvekben előre jelzett ütemben csökkent. Valójában több ország (a 17-ből 7) alulteljesített a NEKT-forgatókönyveihez képest: Ciprus, Csehország, Horvátország, és Spanyolország mutatta a legnagyobb (és leginkább aggasztó) relatív eltéréseket. Ezzel szemben a bruttó ÜHG-kibocsátás a 17 országból 10-ben összhangban volt a NEKT-ben szereplő elvárásokkal, vagy azoknál jobb volt, amelyek közül néhány (Bulgária, Észtország, **Magyarország** és Olaszország) **jelentősen jobban teljesített a vártnál.** Ez nem feltétlenül jelenti azt, hogy ezek az országok jó úton haladnak a 2030-as bruttó ÜHG-kibocsátási céljaik elérése felé: amint azt a korábbi elemzések is kimutatták, számos nemzeti cél ambiciózusabb volt annál, amit a forgatókönyvek előírtak (nem is beszélve arról, hogy elegendőek-e ahhoz, hogy méltányos hozzájárulást nyújtsanak a Párizsi Megállapodás célkitűzéseinek eléréséhez).

A nettó ÜHG-kibocsátások esetében a történelmi adatok és a NEKT-forgatókönyvek közötti összehasonlítás sokkal kevésbé erőteljes, mivel minden javulást a LULUCF, azaz a NEKT-Követő adatok legkevésbé megbízható összetevője

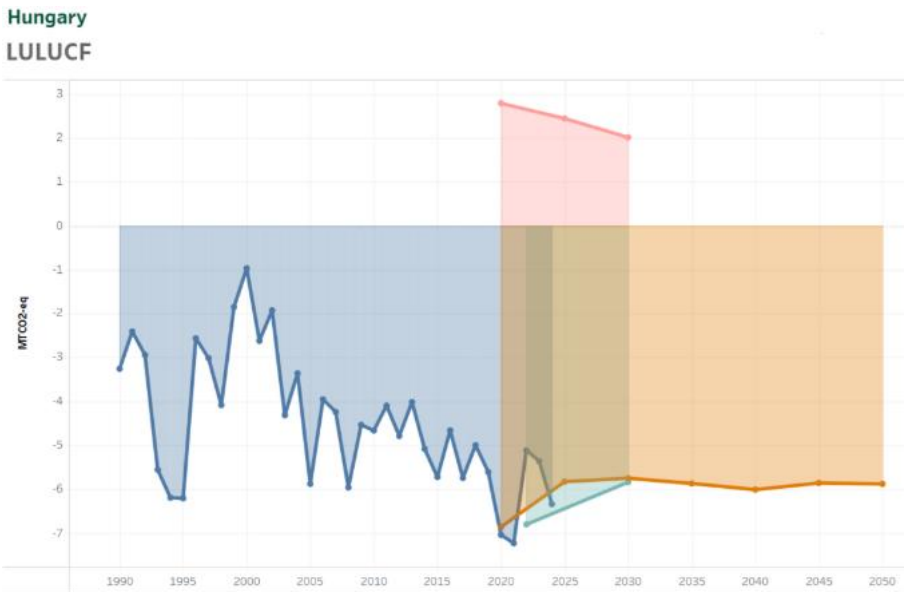
vezérel. A történelmi adat és a NEKT-forgatókönyv alapéve közötti eltérés (szinte mindig) nagyon nagy: Németországban eléri a -93%-ot, Szlovéniában a -91%-ot, Cipruson a +87%-ot, Írországban a +61%-ot, Észtországban a -57%-ot és Franciaországban a -52%-ot. **Ezek nem mellékes számviteli problémák, sokkal inkább a LULUCF jelentési rendszer és adatkészlet alapvető megbízhatatlanságát tükrözik.** A rendszer ismételt újraszámításoknak és jelentős változásoknak van kitéve egyik évről a másikra, ami akadályozza a hiteles hosszú távú forgatókönyvek kidolgozását. Ez a gyengeség valószínűleg még jelentősebbé válik, mivel a szélsőséges időjárási események, beleértve az erdőtüzeket is, évről évre változékonyabbá teszik a nyelő illetve kibocsátó adatokat. Emiatt a 2030 utáni keretrendszernek nem szabad egyetlen összevont nettó adatra támaszkodnia: a bruttó üvegházgáz-kibocsátást és elnyelést (mind a LULUCF-ból, mind az ipari elnyelésekből) külön célértékként kell kezelni.

Magyarország esetében a bruttó ÜHG-kibocsátás ígéretesen csökkenő tendenciát mutat. A LULUCF értéket 2019-ben még csökkenő tendenciával tervezték, azóta sajnos csökkenő ÜHG-megkötő kapacitást látunk. A görbe egyenetlensége részben az időjárás miatt lehet, de részben a jelentési rendszer menet közbeni változásának lehet az eredménye.

***NEKT-Követő: Magyarország:* bruttó ÜHG-kibocsátás**

Történelmi adatok; NEKT (2024, célérték);NEKT (2024, WAM célérték)

NEKT-követő: Magyarország: LULUCF

Történelmi adatok; NEKT (2024, WAM célérték);EU célérték; NEKT (2019, WAM célérték)

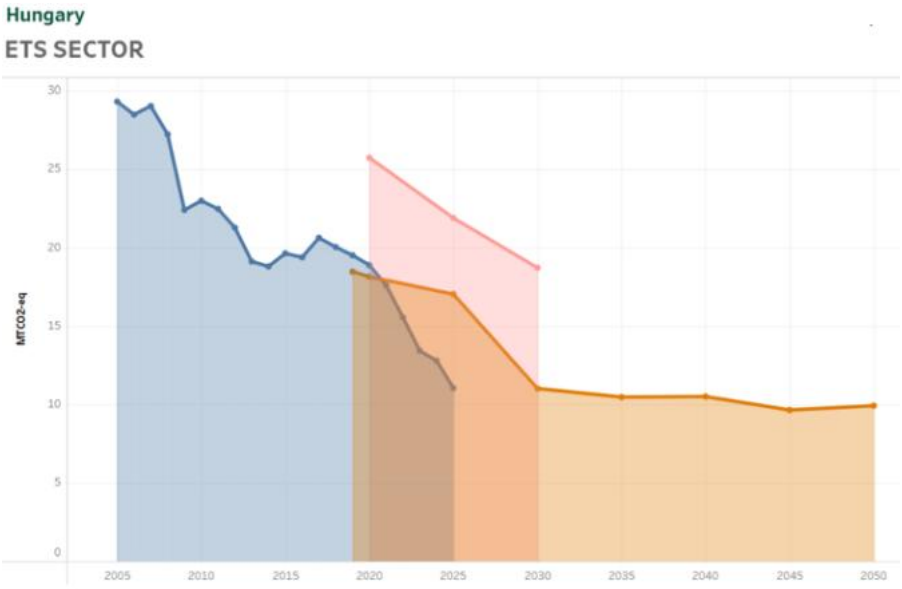
ETS kibocsátás

2. 2025-ben az ETS-kibocsátás a legtöbb országban a vártnál gyorsabban csökkent, ami megerősíti, hogy a rendszer működik, és azt 2030 után sem szabad gyengíteni.

Nemzeti energia- és klímaterveikben a tagállamoknak nem kell részletezniük azokat a szakpolitikákat és intézkedéseket, amelyek csökkentik az üvegházhatásúgáz-kibocsátást az uniós ETS hatálya alá tartozó ágazatokban. Ugyanakkor kötelesek olyan forgatókönyveket bemutatni, amelyek szemléltetik az ETS-kibocsátás várható alakulását az uniós klímacélokkal összhangban. Emiatt a múltbeli adatok és a szakpolitikai intézkedésekkel kiegészített (with additional measures, WAM) előrejelzési pályák összehasonlítása inkább a tagállamok saját várakozásaihoz viszonyított referenciaként szolgál, semmint az ETS-ágazatokra vonatkozó NEKT-intézkedések végrehajtásának közvetlen értékeléseként. Az ETS tekintetében már rendelkezésre állnak a 2025-ös adatok; ezek azt mutatják, hogy – néhány kivételtől eltekintve – az **ETS-kibocsátás az előző évhez képest csökkenést mutat a NEKT-Követő rendszer hatálya alá tartozó tagállamok többségében** (a 17-ből 13 országban; a kivételek közé tartozik Belgium, Horvátország, Portugália és Spanyolország). Ezt az eredményt nagyrészt az energiaágazat (különösen az áramtermelés), és nem az energiaigényes ipar érte el.

A történelmi adatok és a WAM-forgatókönyvek összehasonlítása hasonló képet mutat. A kivételek száma ugyan korlátozott, mégis jelentős: Szlovénia és Spanyolország esetében mérsékelt eltérések tapasztalhatók – ami arra utal, hogy ETS-kibocsátásuk nem csökken olyan ütemben, ahogyan azt NEKT-forgatókönyveik előirányozták; míg Ciprus és Csehország kibocsátása jelentősen meghaladja a várt pályát. Ezzel szemben azon 16 tagállam közül, amelyek esetében összehasonlítható ETS-adatok állnak rendelkezésre, 12 már a várt ETS-pálya alatt teljesít – közülük tizenegy jelentős mértékben. Összességében ez azt jelenti, hogy az ETS-kibocsátások általában összhangban vannak a tagállamok által a NEKT-ek kidolgozásakor várt értékekkel, vagy azoknál alacsonyabbak. Ez mutatja, hogy **az ETS-rendszer jelenlegi felépítésében a várakozásoknak megfelelően működik. A 2030 utáni felülvizsgálat során ezért meg kell őrizni az ETS-rendszer integritását és ambíciószintjét, ahelyett, hogy gyengébb kialakítási megoldásokkal gyengítenék azt.** A prioritásnak a már eredményesen működő keretrendszer megerősítésének kell lennie, nem pedig az alapvető struktúra újbóli megvitatásának.

Magyarországon is csökkenő kibocsátási trendeket mutatnak az ETS rendszer hatálya alá tartozó szektorok.

NEKT-Követő: Magyarország: ETS

Történelmi adatok; NEKT (2024, WAM); NEKT (2019, WAM célérték)

ESR kibocsátás

3. 2024-ben az erőfeszítés-megosztási rendelet (effort-sharing regulation, ESR) hatálya alá tartozó ágazatokban nem csökkent elég gyorsan az ÜHG-kibocsátás, ami megerősíti, hogy az EU-nak a következő uniós költségvetésben a dekarbonizációt szolgáló közfinanszírozás növelését – és nem csökkentését – kellene előirányoznia.

NEKT-jeikben a tagállamoknak hiteles szakpolitikákat, intézkedéseket és beruházási terveket kell meghatározniuk az erőfeszítés-megosztási rendelet (ESR) hatálya alá tartozó ágazatok ÜHG-kibocsátásának csökkentésére. Ezekben az ágazatokban csökken a leglassabban a kibocsátás, és a legtöbb tagállam elmarad a várt pályától. A követő rendszer által vizsgált **17 tagállamban mindössze 1,2%-kal csökkent az erőfeszítés-megosztási ágazatok kibocsátása 2024-ben**; ez a leggyengébb éves csökkenés 2019 óta.

Ez az összesített adat egy másik aggasztó tendenciát is takar: a **17 tagállam közül 10-ben tényleges növekedést** regisztráltak 2023 és 2024 között (csupán Görögországnak, Lengyelországnak, Dániának, Portugáliának, Németországnak, Olaszországnak és Írországnak sikerült csökkentenie a kibocsátását).

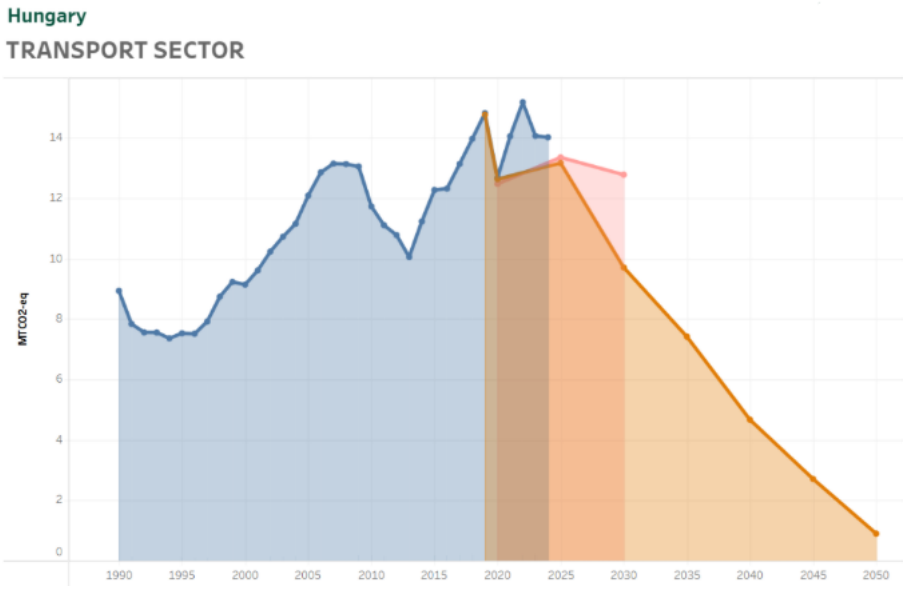
Ha a tagállamok által a NEKT-jeikben meghatározott pályákhoz viszonyítjuk az adatokat, a kép még rosszabb: a 16 értékelhető ország közül **mindössze 3 (Magyarország, Írország és Lengyelország) teljesít jobban a NEKT-előrejelzéseknél.** Figyelemre méltó, hogy az öt legnagyobb kibocsátó közül négy elmarad a saját nemzeti energia- és klímatervében előirányzott pályától; a legjelentősebb késést Franciaország (+12,1%) és Spanyolország (+8,5%) mutatja.

Ágazati szinten a **közlekedés** küldi a legerősebb negatív jelzést: a **kibocsátás 2024-ben ismét nőtt**, és a legtöbb ország (17-ből 14) a NEKT-ben előirányzott pálya felett teljesít. Különösen nagy az eltérés Horvátország, Portugália, Csehország, Spanyolország és Bulgária esetében. Vegyesebb a kép az **épületek** ágazatában, ahol 17 tagállamból 9-ben nőtt a kibocsátás. A **mezőgazdaság** teljesítménye nagyrészt stagnál – a kibocsátás alig csökkent 2005 óta –, míg a **hulladékgazdálkodás** terén némi hosszú távú előrelépés tapasztalható, bár a tagállamok teljesítménye továbbra is egyenetlen.

A közlekedés kivételével az ágazati trendek és a NEKT-előrejelzések összehasonlítása nem tekinthető kellően megbízhatónak, mivel számos NEKT-forgatókönyv bázis éve nem illeszkedik megfelelően a múltbeli statisztikai adatokhoz. Mindazonáltal az összkép azt mutatja, hogy ezek az ágazatok még nem érik el azokat a strukturális csökkenéseket, amelyekre a közös kötelezettségvállalási rendelet szerinti célok és a tényleges teljesítmény közötti rés megszüntetéséhez szükség lenne. A folyamat felgyorsítása érdekében az EU-nak és tagállamainak többet (és hatékonyabban) kellene költeniük. Ahogyan a jelenlegi és a korábbi NEKT-elemzések is mutatják: **ahol a nemzeti beruházások nem egyértelműek vagy nem elégségesek, ott a várt pályák gyorsan eltérnek a valóságtól.**

A következő EU költségvetés jelentős lehetőséget kínál a fejlődésre: több forrást kellene biztosítania – a kiadások legalább 50%-át az éghajlatvédelemre, a természetvédelemre és a reziliencia erősítésére fordítva –, emellett célzottabb támogatást kellene nyújtani azoknak az ágazatoknak, amelyek átalakítását a tagállamoknak jelenleg nem sikerül megvalósítaniuk.

Magyarországon a közlekedés egyenetlen, de összességében növekvő tendenciát mutat. Az épületek szektor, a mezőgazdaság és a hulladékgazdálkodás csökkenő kibocsátási tendenciákat mutat.

NEKT-Követő: Magyarország: Közlekedés

Történelmi adatok; NEKT (2024, WAM); NEKT (2019, WAM célérték)

Megújulók

4. 2024-ben a megújuló energiaforrások elterjedése és az energiamegtakarítás EU-szinten nem haladt elég gyorsan. Ez megerősíti, hogy a 2030 utáni keretrendszernek mindkét területre vonatkozóan kötelező erejű célkitűzéseket és szigorúbb megfelelési mechanizmusokat kell tartalmaznia.

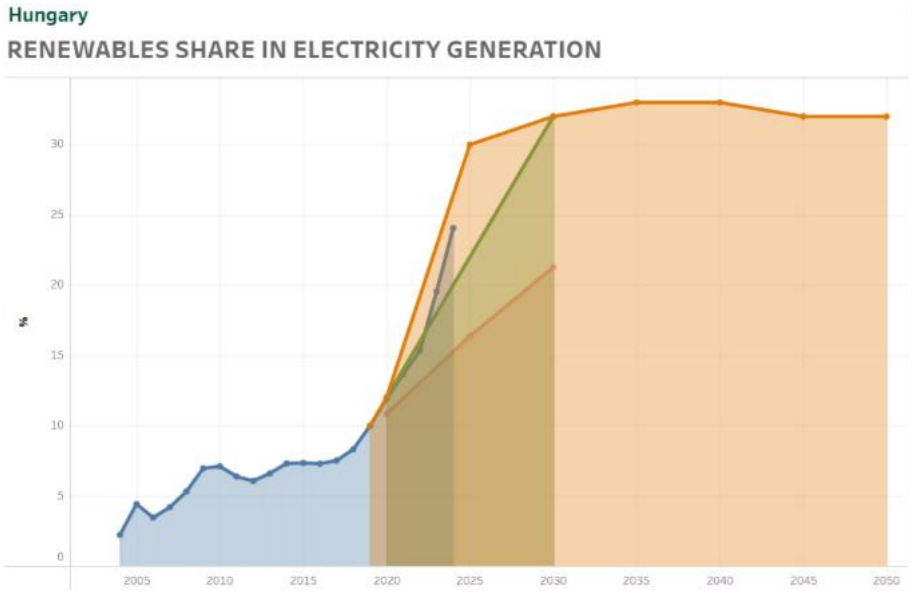
A megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos helyzet az NEKT-Követő rendszer egyik leginkább egyoldalú eredményét mutatja. 2024-ben a megújuló energiaforrások aránya a végső energiafogyasztásban továbbra is növekedett a rendszer által vizsgált legtöbb tagállamban (a 17-ből 11-ben); csupán Belgiumban és Horvátországban volt tapasztalható enyhe csökkenés, négy másik országban pedig stagnált az arány. Azonban ez **a növekedés nem elég gyors** ahhoz, hogy elérje azokat a pályákat, amelyeket a tagállamok saját NEKT-jeikben meghatároztak. 2024-ben a megújuló energiaforrások aránya 17-ből 15 országban elmaradt a NEKT-ben előirányzott pályától; csupán Bulgária esetében volt nagyjából összhangban az érték az előirányzattal, Észtország pedig a vártnál jobban teljesített. Bár ezek a NEKT-pályák önmagukban nem kötelező erejűek, jelzésértékűek lehetnek arra nézve, hogy a tagállamok elég gyorsan vezetik-e be a megújuló energiaforrásokat ahhoz, hogy teljesítsék a 2030-ra kitűzött uniós megújulóenergia-célhoz való, tőlük elvárt hozzájárulást. A jelzés eddig negatív: a megújuló energiaforrások aránya nő, de nem olyan ütemben, ahogyan azt a tagállamok saját terveikben előirányozták.

Első ránézésre kevésbé riasztóak az energiafogyasztási mutatók, ám ez inkább a nemzeti tervezett fejlődési pályák gyengeségét tükrözi, mintsem a hatékony végrehajtást. 2024-ben az NEKT-Követő rendszerben szereplő országok mintegy fele a végsőenergia-fogyasztásra vonatkozó várt pályájának megfelelően teljesít; jelentős eltérések „csupán” Horvátországban, Cipruson, Észtországban, Portugáliában és Spanyolországban tapasztalhatók. A primerenergia-fogyasztás értékei is ezt a tendenciát erősítik meg (17 tagállamból 13 esetében látszik összhang a vonatkozó NEKT-pályákkal, bár ez az összehasonlítás némileg kevésbé megbízható). A történelmi tendencia azonban sokkal aggasztóbb:

a végsőenergia-fogyasztás szinte minden országban – 17-ből 15-ben – stagnál vagy növekszik (csupán Dánia és Németország csökkentette azt az előző évhez képest), miközben a primerenergia-fogyasztás is nőtt vagy stagnált 17-ből 10 országban. Ennek következtében előfordulhat, hogy egyes országok teljesítménye megfelelőnek tűnik a saját NEKT-pályáikhoz képest, miközben a végrehajtás még mindig elmarad attól a szinttől, amely az EU 2030-ra kitűzött általános energiahatékonysági céljához való nemzeti hozzájárulások teljesítéséhez szükséges.

A trend megfordítása érdekében a 2030 utáni európai keretrendszernek meg kell őriznie a kötelező érvényű célokat mind a megújuló energiaforrások, mind az energiahatékonyság tekintetében – és azokat nemzeti szinten kell bevezetnie. Erre az elkötelezettség megerősítése, az elszámoltathatóság javítása, valamint a gyenge nemzeti ambíciók és az elégtelen végrehajtás megelőzése érdekében van szükség. A felülvizsgált irányítási rendeletnek való megfelelést is meg kell erősítenie azáltal, hogy egyértelműbb következményeket szab a nem teljesített célokhoz, a gyenge NEKT-ekhez és a figyelmen kívül hagyott bizottsági ajánlásokhoz, többek között megerősített korrekciós mechanizmusok és erősebb pénzügyi ösztönzők révén.

Magyarországon a megújuló energiaforrások aránya az elektromosság termelésben nő, de (a fentebb leírt trendeknek megfelelően) ez a növekedés elmarad a NEKT-ben tervezettől.

NEKT-Követő: Magyarország: Megújulók aránya az elektromosság gyártásban

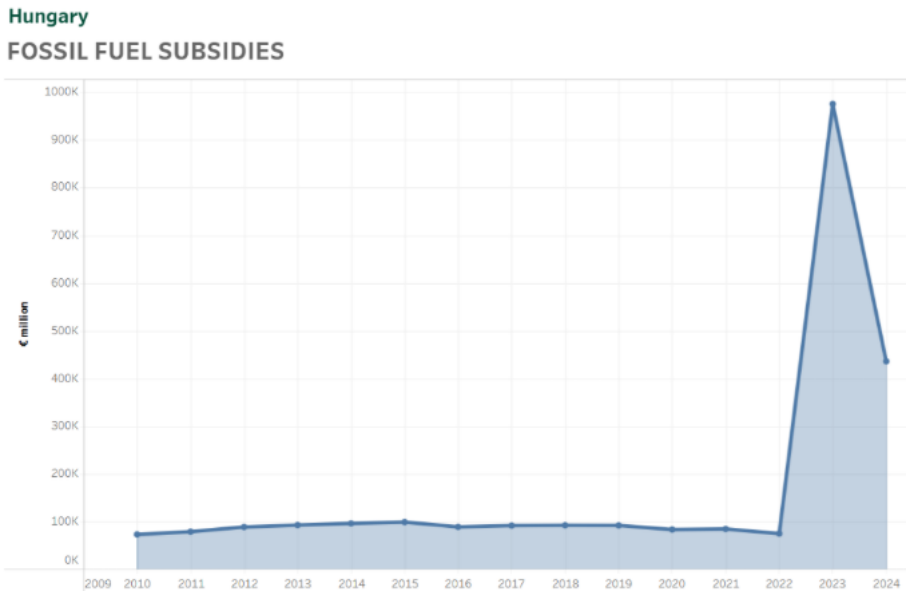
Történelmi adatok; NEKT (2024, célérték); NEKT (2024, WAM); NEKT (2019, WAM célérték)

Fosszilis kivezetés, energiaszegénység

5. A fosszilis energiahordozók kivezetésében erőteljesen látszik az ambíció hiánya és a közös módszertan szükségessége. Összehasonlíthatóbb mutatókra van szükség az energiaszegénység terén.

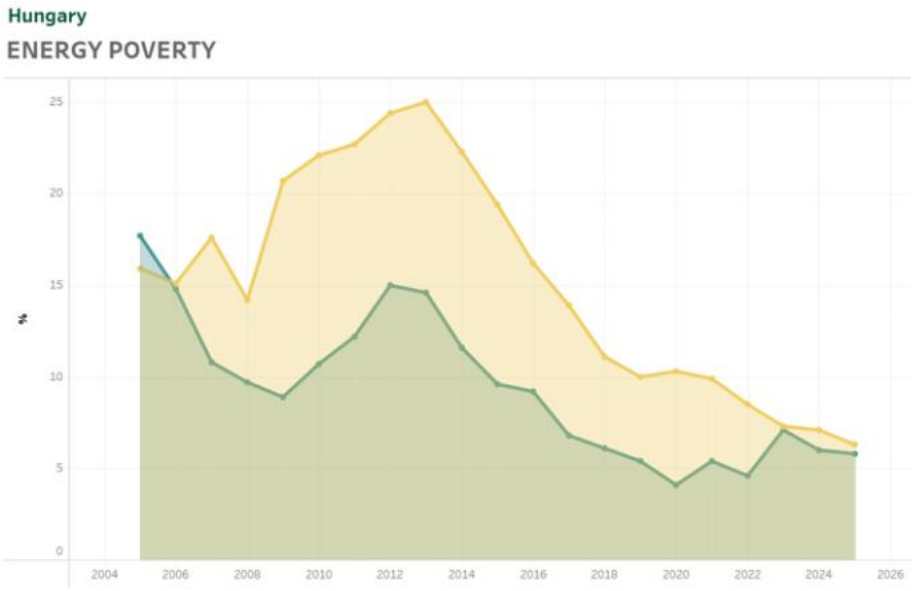
A trendek elemzéséből kitűnik, hogy egyértelmű keretrendszerre van szükség a fosszilis energiahordozók-, és az ezek támogatásainak kivezetésére. Erre az EU Irányítási Rendelete (Govrnance Regulation) felülvizsgálata nagyszerű alkalmat adhat. Szintén érezhető a hiánya egy igazságos átmenetet biztosító keretrendszernek, ide értve az energiaszegénység adatainak mérését, megítélését és a célok hatékonyabb integrálását.

Magyarországon a fosszilis üzemanyagok támogatásán mértéke egyenetlen képet ad, ami tükrözi a terület átpolitizáltságát.

NEKT-Követő: Magyarország: Fosszilis üzemanyagok támogatása

Történelmi adatok

NEKT-Követő: Magyarország: Energiaszegénység

Történelmi adatok: közüzemi számlatartozások aránya; Történelmi adatok: lakásukat fűteni nem képesek aránya

- *Fenti írás a Plan4Climate projekt keretében jött létre. A Plan4Climate projekt az Európai Unió LIFE Program támogatásával működik. Az itt szereplő vélemények és állítások a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Bizottság hivatalos álláspontjával.*
- *Az írás alapjául szolgáló NEKT-Követő itt érhető el:* Explore NECP tracker 2026 update with interactive dashboard - CAN Europe

